

Ina Belicka
Valsts emeritētā zinātniece, profesore, Dr.biol.
(21.05.1937. – 05.06.2012.)

Aizvadītais 2012. gads bija skumju pilns visai Latvijas selekcionāru un ģenētiķu saimei, Lauksaimniecības fakultātei, Valsts Stendes graudaugu selekcijas institūtam, Inas bijušajiem studentiem, visiem, kas viņu pazina. Vēl pirms gada Ina Belicka aktīvi strādāja, rediģējot zinātniski praktiskās konferences rakstus, bet jau jūnijā mēs no viņas atvadījāmies...

Ina Belicka (dz. Čāče) piedzima 1937. gada 21. maijā Novgorodas apgabala Krestcu rajona Kušiveru ciema Lošņenskā. Viņas māte Antonija Lapsiņa (1913 – 1994) Baškīrijas latviete, pēc Latviešu pedagoģiskā tehnikuma beigšanas Ļeņingradā (Pēterburga) strādāja par skolotāju Kušiveru ciema Lošņenskas skolā, bet tēvs Augusts Čāče bija vietējās pienotavas sviesta meistars. Tēvu 1938. gadā kopā ar ciema vīriem apcietināja un viņš represiju laikā mira, bet māte ar diviem bērniem – Inu un Bertu – sākoties Otrajam pasaules karam, pārcēlās pie vecākiem uz Baškīrijas APSR Arhangeļskas rajona Dmitrijevkas ciemu, kur Ina 1944. gadā sāka mācīties pamatskolā. Pēc Otrā pasaules kara, 1945. gadā, ģimene pārcēlās uz dzīvi Latvijā un Ina turpināja izglītību dažādās skolās, bet 1955. gadā viņa pabeidza Jelgavas 1. vidusskolu. Loģiski šķita turpināt izglītību LLA Agronomijas fakultātē, ko Ina absolvēja 1960. gada martā (diploms Nr. 936426-H). Studiju gados Ina piedalījās studentu vienībās, par darbu 1957. gadā saņemot medaļu „Par jauno zemju un vecaiņu apgūšanu”.

Patstāvīgā darba gaitas Ina Čāče uzsāka Ogres rajona izmēģinājumu saimniecībā „Skrīveri”, kur bija agronome – agroķīmiķe. No 1961. līdz 1963. gada septembrim viņa strādāja Latvijas Zemkopības zinātniski pētnieciskajā institūtā tehniķes, jaunākās zinātniskās līdzstrādnieces un agronomes amatos. Šajā laikā Ina paralēli strādāja arī Skrīveru strādnieku jaunatnes vakara vidusskolā, bet 1963. gada septembrī sāka mācības LLA aspirantūrā, ko pabeidza 1967. gada oktobrī.

Studiju laiks satuvināja Inu ar agronomijas studentu Mārtiņu Belicki (1939). Belicku ģimene nodibinājās 1964. gadā. Ina un Mārtiņš izaudzinājuši trīs bērnus: meitas Airu (1965) un Gunu (1966), un dēlu Juri (1968). Lai cik aizņemta darbā bija Ina, mums, kolēģiem, šķita, ka viņa bija arī ļoti mīloša māte un vecmāmiņa.

No 1967. gada oktobra līdz 1970. gada martam Ina Belicka bija vecākā zinātniskā līdzstrādniece Bauskas rajona Mežotnes selekcijas un izmēģinājumu stacijā. Disertāciju bioloģijas zinātņu kandidāta grāda iegūšanai par tēmu „Gumiņbaktēriju *Rhizobium meliloti Dangeard* izplatība LPSR augsnēs un to simbiotiskā aktivitāte” viņa aizstāvēja 1968. gada oktobrī (diploms MBL Nr. 008623, 1969. gada 14. februārī). Pēc Latvijas neatkarības atgūšanas Inai Belickai piešķirts bioloģijas zinātņu doktora (*Dr. biol.*) grāds (13.11.1992.).

No 1970. gada 24. marta Ina dažādos amatos strādāja Stendes selekcijas un izmēģinājumu stacijas Augu aizsardzības laboratorijā, pamazām pievēršoties selekcionāra darbam un īpašu ieguldījumu dodot pret slimībām izturīgu šķirņu selekcijā. 1983. gada jūnijā viņu ievēlēja par Selekcijas nodaļas vadītāju. Selekcionāre Ina Belicka ir viena no miežu šķirņu ‘Abava’, ‘Imula’, ‘Rasa’, ‘Sencis’, ‘Malva’, ‘Klinta’, ziemas kviešu šķirnes ‘Moda’ (‘Otto’) un auzu šķirnes ‘Līva’ autorēm. Par graudu un sēklas sagatavošanas tehnoloģiju izstrādi Ina Belicka kopā ar darba grupu 1980. gadā saņēma LPSR Valsts prēmiju (Nr. 80-13-710). Zinātnieci 1986. gadā apbalvoja ar Tautu draudzības ordeni (Nr. 60707).

Savā *Alma Mater* – Latvijas Lauksaimniecības akadēmijā – Ina Belicka atgriezās 1987. gada 16. janvārī kā Agronomijas fakultātes Augkopības katedras vecākā pasniedzēja. Pēc trīs gadiem (1990. g. oktobrī) viņa kļuva par Augkopības katedras docenti, 1998. gada jūnijā viņu ievēlēja par asociēto profesori, bet 2001. gada jūlijā – par profesori. Kopš 2003. gada 17. jūnija profesore Ina Belicka bija Valsts emeritētā zinātniece.

LLU Agronomijas, vēlāk – Lauksaimniecības fakultātē Ina Belicka bija brīnišķīga pedagoģe, kas ar mīlestību un stingru roku novadīja līdz sekmīgai aizstāvēšanai trīs doktora (*Dr. agr.*), deviņus maģistra un četrdesmit sešus bakalaura darbus. Līdztekus viņa zinātniski konsultēja vairāku citu promocijas darbu izstrādi. Pašreizējā selekcionāru paaudze Latvijā sevi var lepnī saukt par „Inas Belickas skolas audzēkņiem”, jo ikvienam no mums viņa ir palīdzējusi promocijas vai maģistra darba sagatavošanā. Līdztekus pedagoģiskajam darbam profesore

I. Belicka vadīja Latvijas Zinātnes padomes grantu projektus, piedalījās dažādu starptautisku un vietēja mēroga pētījumu projektu īstenošanā. Viņa bija Latvijas Zinātnes padomes un starptautisko projektu un programmu eksperte, Latvijas Republikas Nacionālās augu šķirņu padomes locekle (1995 – 1996 un 1999 – 2000), tās pašas padomes graudaugu un pākšaugu ekspertu grupas locekle (1997 – 1998), LLU Konventa locekle, Lauksaimniecības fakultātes Padomes locekle (1994 – 1996), LLU LF Laukkopības institūta padomes locekle (1998 – 1999), LLU LF Domes locekle (2000 – 2003), LLU LF profesoru padomes locekle (2002 – 2007), Lauksaimniecības zinātnes laukkopības apakšnozares Promocijas padomes locekle (2000 – 2009). Professore darbojās zinātnisko izdevumu redakcijās, piedalījās četru mācību grāmatu sagatavošanā, publicēja ap 150 zinātnisku rakstu starptautiskos izdevumos, Latvijas periodikā, konferenču materiālos un nozīmīgos populārzinātniskos izdevumos.

Apbrīnojamas bija Inas darbaspējas un alkas pēc jaunām zināšanām zinātniskajā pētniecībā un pedagoģijā. Viņa apmeklēja kursus dažādās augstskolās gan austrumos, gan rietumos no Latvijas – atkarībā no konkrētā brīža situācijas un iespējām. Pateicoties savam draudzīgajam raksturam, erudīcijai un prasmei iedvesmot, līdzjūtībai, vēlmei vairāk dot nekā saņemt, Ina Belicka bija iemīļota kolēģe un pasniedzēja. Joprojām sakām: Ina darīja tā – un viņai izdevās – pamēģināsim mēs arī...

Kad pienāca pensijas gadi, Ina atgriezās savā mīļajā Stendē, jo vēlējās dzīvot laukos, tuvāk pie dabas, bet tai pašā laikā būt noderīga Latvijas lauksaimniecībai un lauksaimniecības zinātnei. Profesori 2003. gada 23. maijā ievēlēja par Valsts Stendes selekcijas stacijas zinātniskās padomes priekšsēdētāju (2003 – 2006), viņa bija arī 2006. gada 13. aprīlī izveidotā (MK rīkojums Nr. 258) Valsts Stendes graudaugu selekcijas institūta zinātniskās padomes priekšsēdētāja (2006 – 2008), vadošā pētniece selekcijas nodaļā, jauno zinātnieku audzinātāja.

Latvijas valsts augstu novērtējusi profesores Inas Belickas devumu. Viņai izteiktas Lauksaimniecības un Zemkopības ministrijas atzinības (1982, 1998), viņa divas reizes saņēmusi Zemkopības ministrijas medaļu „Par centību”. Par izciliem sasniegumiem graudaugu selekcijā, sēklkopībā un mācību darbā Inai Belickai 1995. gada novembrī piešķirta pirmā Jāņa Lielmaņa prēmija. Viņa bija konkursa „Sējējs – 98” laureāte zinātnē. Par nopelniem Latvijas labā Triju Zvaigžņu ordeņa dome 2002. gada 11. oktobrī apbalvoja profesori Inu Belicku ar Triju Zvaigžņu ordeņa Zelta goda zīmi (Nr. 354).

Pēc smagas slimības professore Ina Belicka 2012. gada 5. jūnijā aizgāja mūžībā, viņa apbedīta Talsu novada Lībagu pagasta Bungu kapsētā.

Mums visiem viņas pietrūkst: tā mīļuma, vienkāršības un tai pašā laikā garaspēka, kas viņai palīdzēja mūs – viņas studentus un vēlāk kolēģus – uzmundrināt arvien jauniem darbiem, kas mums pašiem dažbrīd likās nepaveicami. Ina lika saprast, ka mēs varam un nevis vienkārši varam, bet varam padarīt labi. Viņa sacīja: „Tev jāvar! Kurš to darīs, ja tu nedarīsi?”

Lauksaimniecības fakultātes vārdā, professore, bijusi Inas doktorante Zinta Gaile
Valsts Stendes graudaugu selekcijas institūta vārdā, vadošā pētniece Sanita Zute